

**EGE ÜNİVERSİTESİ HEMŞİRELİK YÜKSEK OKULU
ÖĞRENCİLERİNİN SİGARA İÇME ALIŞKANLIKLARININ
ARAŞTIRILMASI**

Çiçek FADİLOĞLU (*) Kamile ERGİN (**) Gülümser ARGON (***)
Aynur ESEN (***) Ayfer KAR ADAKOVAN (****)

ÖZET

Bu çalışma Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu öğrencileri arasında sigara içme durumunu saptamak ve etkili etmenleri belirlemek amacıyla 1934 yılında yapılmıştır.

Araştırmada 231 öğrenciye anket formu uygulanmıştır. Sigara içme oranı %35.50 olarak bulunmuştur. Sıkıntıyı giderme, hoşla gitme, anne ve babanın sigara içmesi gibi etmenlerin sigara içme alışkanlığında etkili olduğu saptanmıştır.

GİRİŞ :

Sigara içme, bireyin vazgeçemediği ve sağlığını bozan alışkanlıklarından en ciddi olanıdır. Sigara içimi bugün tüm dünyada yaygın bir sorundur. Türkiye'de 1950 yılından itibaren sigara tüketimi ile nüfus artışı oranlandığında, her iki eğrinin son senelere doğru birbirinden uzaklaştığı yani sigara tüketimindeki artışın, nüfus artışından daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Sigara, neden olduğu hastalıklar, sağaltım giderleri ve de işgücü kaybı ile milli ekonomiye zarar vermektedir (2, 6, 7, 11).

Gerekli önlemler alınmadığında, sigara içiminin yaygın olduğu bir toplum oluşacağı bilincine varan ülkeler bu alışkanlıkla mücadeleye başlamışlardır (5,7). Bu mücadelede, Dünya Sağlık örgütü de

(*) E.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu İç Hastalıkları Hemşireliği Bilim Dalı Sorumlusu
Yard. Doç. Dr.

(**) E.Ü. Hemşirelik Y.O. İç Hast. Hemş. Dr. Araş. Görevlisi.

(***) E.Ü. Hemşirelik Y.O. İç Hast. Hemşireliği Araştırma Görevlisi.

yer almış ve 1980 yılını sigarayı bırakma yılı olarak ilan etmiştir. Tüm kitle iletişim araçlarıyla bireyleri bu alışkanlıklarını bırakmaya çağırır, Bu çağırışı 9 Şubat 1984 günü yinelemiştir.

Buna karşın tiryakilerin sigara bırakmalarına engel, olan, bireyleri özellikle gençleri sigara içmeye zorlayan çevresel etkenlerin eksik algılanmasından, hali sigara içenlerin sayısı azımsanmayacak derecededir.

Sigaranın aşırı tüketiminde koruyucu önlemlerin alınması açısından temelde yatan psikolojik ve sosyolojik mekanizmaların bilinmesi önemlidir. Sigara içenler için belirli bir kişilik yapısı yoktur. buna karşın, karşılaştırmalı araştırmaların sonuçlarına bakıldığı zaman sigaraya bağımlı olanların kişilik yapılarında duygusal dengesizlik, kısa yoldan hazza ulaşma, gerçeklerden kaçma, otoriteye karşı çıkma, aşırı tutku, yarışçılık, tehlike arama, başkalarına benzeme gibi karmaşık özelliklerin bulunduğu görülmüştür. Sigara alışkanlığı, genellikle gençlerde sıklıkla çocukluk yaşlarında başlamaya ve sigara alışkanlığı olan anne ve babaların çocuklarında daha fazla görülmektedir (3, 4, 5, 6).

Dünyada ve Türkiye'de yapılan araştırmalarla gençlerde sigaraya başlama yaşının ortalama 15 yaş olduğu görülmüştür (4, 12). 1974 yılında Dünya Sağlık Örgütü'nün yaptığı araştırmaya göre sigara içimi erkek ve kızlarda eşit, oranlarda bulunmuş ve bunun kız ve erkek eşitliğinin bir savunma göstergesi olduğu düşünülmüştür. Bu oran seneden seneye değişiklik göstermiştir (12).

Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bürosunun hazırlamış olduğu çalışmaya göre değişik ülkelerde gençler arasında sigara içme oranları şöyledir : İsviçre'de 15-24 yaş grubunda % 47.7, Hollanda'da 19-24 yaş grubunda % 60, 1971 yılında İsveç'te 15-19 yaş grubu kızlarda % 43 erkeklerde % 44 (9).

Izmir'de 1971 yılında lise öğrencileri üzerine yapılan bir araştırmada sigara içme oranı kızlarda % 24, erkek öğrencilerde % 21 olarak bulunmuştur. Aynı araştırma 1981 yılında yinelenildiğinde oranın kızlarda % 25.5 erkeklerde % 37.7 olduğu görülmüştür (1). 1982 yılında Ankara'da 36 lise üzerinde yapılan bir araştırmaya göre sigara içme oranları kız öğrencilerde % 16, erkek öğrencilerde % 29.7 olarak bulunmuştur (4). İzmir Ege Tıp Fakültesi öğrencileri arasında yapılan bir ankette, sigara içen kız öğrenciler % 31.13, erkek öğrenciler % 47 oranında bulunmuştur (1).

Bu çalışma Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu öğrencileri arasında sigara içme durumunu saptamak ve etki eden faktörleri belirlemek amacıyla planlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM :

Araştırma tanımlayıcı olarak planlanmıştır. anket formu, E.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu'nda 0 Şubat 1984 Pazartesi günü var olan 231 öğrencinin tümüne uygulanmıştır.

Öğrencilere uygulanan ankette : Öğrencinin yaşı, sınıfı, sigara içip içmediği, içme nedeni, günde içtiği sigara adedi, içme yılı, sigaranın zararlara ilişkin bilgileri, anne-baba ve örnek aldığı kişinin sigara içip içmediği, tütünün içerdiği maddelere ilişkin sorular sorulmuştur. Tablolarda verilerin yüzde dağılımları gösterilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Tablo 1 Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Sınıflara Göre Dağılımı

SINIF	ÖĞRENCİ SAYISI
I. Sınıf	82 (% 35.50)
II. Sınıf	52 (% 22.51)
III. Sınıf	49 (% 21.21)
IV. Sınıf	48 (% 20.78)
TOPLAM	231 (% 100)

Araştırma kapsamına giren toplam 231 öğrencinin W35.50'sini birinci sınıf öğrencileri, <20.78'tini son sınıf öğrencileri oluşturmuştur (Tablo 1).

Tablo 2 Öğrencilerin Sigara İçme Durumlarının Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	Sigara İçen	Sigara İçmeyen	Toplam
I. Sınıf	19 (% 23.17)	63 (% 76.82)	82 (% 100)
II. Sınıf	18 (% 34,6)	34 (% 65,4)	52 (% 100)
III. Sınıf	22 (% 44,9)	27 (% 55.10)	49 (% 100)
IV. Sınıf	23 (% 47.9)	25 (% 52.1)	48 (% 100)
TOPLAM	82 (% 35.50)	149 (% 64.50)	231 (% 100)

Tablo 2'cie görüldüğü gibi sigara içen öğrenciler, tüm öğrencilerin %35,50'sini oluşturmaktadır. Bu bulgu N. Akgün ve arkadaşlarının Tıp Fakültesi öğrencileri arasında sigara içme alışkanlığına çalışmada saptanan kız öğrencilerin sigara içme oranı %31.3 ile uyum göstermektedir.

Öğrencilerin sınıflara göre sigara içme durumuna bakıldığında, sigara içme oranının birinci sınıfta %23.17, son sınıfta %47 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre öğrencilerin sınıfları ile birlikte içme oranının arttığı söylenebilir.

Tablo 3 Öğrencilerin Yaşına Göre Dağılımı

YAŞ	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Qırcı									
Sayı	15	5	31	43	34	21	17		
Yaşını Yazınayun		1							
'fophın		%31							

Ankete katılan öğrencilerin yaş dağılımı 17 ile 25 yaş arasında değişmektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun 18-21 yaşları arasında olduğu görülmüştür (Tablo 3).

Tablo 4'te görüldüğü gibi sıkıntı gidermek amacıyla sigara içme %41.5 oranıyla sigara içme nedenleri arasında ilk sırayı almaktadır. Bu bulgu E. Sezer, N. Akgün ve arkadaşları (1, 10) tarafından 1983 yılında yapılan çalışmada bulgular ile uyum göstermektedir.

Tablo 4 Sigara İçen Öğrencilerin, İçme Nedenlerine Göre Dağılımı

İçme Nedenleri	Öğrenci Sayısı
Hoşuma Gitme	23 (% 28)
Sıkıntı Giderme	34 (% 41.5)
Arkadaşlarına Uyma	8 (% 9.8)
Diğer Nedenler	17 (% 20.7)
Toplam	82 (% 100)

Tablo 5 Sigara içen öğrencilerin Günde içtikleri Sigara Sayısına Göre Dağılımı:

Sigara Sayısı	1-5	6-10	11-15	10-20	Toplam
Öğrenci Sayısı	50 (% 61)	20 (% 24.4)		12 (% 14.6)	82 (% 100)

Tablo 5'te görüldüğü gibi öğrencilerin % 61'i günde 1-5 adet sigara içmektedir. % 24.4'ü 6-10 adet, % 14.6'sı 11-15 adet, % 14.6'sı 16-20 adet sigara içmektedir. Bu bulgular kız öğrencilerin az sayıda sigara (1-5 adet) içme eğiliminde oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 6 Sigara İçen Öğrencilerin Sigara İçme Sürelerine Göre Dağılımı

Sigara içme Süresi	Öğrenci Sayısı
1 yıl ve daha az	17 (% 29.8)
2 yıl	17 (% 20.8)
3 yıl	16 (% 19.4)
4 yıl ve üstü	32 (% 39)
Toplam	82 (% 100)

Öğrencilerin % 39 oranı ile büyük çoğunluğunun 4 yıl ve daha uzun süredir sigara içmekte olduğu görülmektedir (**Tablo 6**). Bu sonuç öğrencilerin sigara içmeye orta öğrenimlerinde başladıklarını göstermekte olup orta öğretim öğrencileri ile yapılan çalışmada bulgularına uymaktadır (3).

Tablo 7 Sigara İçen Öğrencilerin Sigaranın Zararlarını Tam Bilip Bilmeme Durumlarına Göre Dağılımı

Zararları Bilme Durumu	Öğrenci Sayısı
Tam Bilen	15 (% 18.2)
Eksik Bilen	63 (% 76.9)
Hiç Bilmeyen	4 (% 4.9)
Toplam	82 (% 100)

Tablo 7'de görüldüğü gibi öğrencilerin % 76.9'u sigaranın zararlarını eksik olarak gitmektedir.

Tablo 8 Sigara içen Öğrencilerin Anne-Babalarının Sigara içme Durumlarına Göre Dağılımı

Anne - Babanın Sigara içme Durumu	öğrenci Sayısı
Anne - Baba içiyor	8 (9.8)
Anne - Baba içmiyor	33 (% 40.2)
Anne içiyor	0
Baba içmiyor	
Anne içmiyor	
Baba içiyor	41 (% 50)
Toplam	82 (% 100)

Sigara içen öğrencilerden %9.8'inin hem anne hem de babasının sigara içtiği görülmektedir (Tablo 8). Anne ve babanın sigara içmemesi öğrencilere etkin iyi bir örnek olmaktadır. Morison özellikle kızların alışkanlıklarında, annenin sigara içmesinin babanın sigara içmesinden daha önemli bir etkiye sahip olduğunu bulmuştur (5). Dotts Yunanistan'da annenin sigara içtiği ailelerde kızlar arasında içmenin erkeklere oranla daha fazla olduğunu saptamıştır (12). Buna karşın bu araştırmada kızların sigara içme alışkanlıklarında, babanın sigara içmesinin annenin sigara içmesinden daha önemli bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 9 sigara İçen Öğrencilerin Sigara İçmeyelim Kampanyasına Katılmaya İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Kampanyaya Katılma Durumu	Öğrenci Sayısı
Katılan	58 (% 70.7)
Katılmayan	24 (% 29.3)
Toplam	82 (% 100)

Tablo 9'da görüldüğü gibi öğrencilerin %70.7'i kampanyaya evet demekte, %29.3'ü katılmamaktadır.

SONUÇ :

Hemşirelik Yüksek Okulu öğrencileri arasında sigara alışkanlığına ilişkin elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucu 17-25 yaş grubu kız öğrencilerde sigara içme oranı <2;35.50 olarak saptanmıştır. Sigara alışkanlığı olan öğrencilerin %39'unun dört yıl ve daha uzun süredir sigara içmekte olduğu görülmüştür, bu sonuca göre öğrencilerin orta öğrenimleri sırasında sigara içmeye başladıkları söylenebilir. Ancak günde 1-5 adet sigara içenlerin oranının 61, günde bir paket veya daha fazla sigara içenlerin oranı 14.6'ya göre fazla olması, kız öğrencilerin daha az sigara içme eğiliminde olduklarını göstermektedir.

Sigara içen anne ve babanın çocuklarında sigara içme oranının fazla olduğu ve sigaranın daha çok sıkıntı giderme amacıyla içildiği saptanmıştır.

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun sigaranın zararlarını tanı olarak bilmedikleri görülmüştür. Sigaranın zararlarını tam olarak bilmelerine karşın sigara içmeme konusunda açılacak bir kampanyaya öğrencilerin %70.7 oranıyla katılmak istediklerini belirtmişlerdir.

Bu sonuçlar doğrultusunda, sigara alışkanlıkları üzerine yapılacak çalışmalar için şu öneriler getirilebilir :

- 1— Gençler arasında sigara alışkanlığının azaltmak amacıyla açılacak kampanyada sigaranın zararlarının vurgulanması,
- 2- Gençlerin sigaraya başlama nedenlerinin araştırılması ve bu yönde eğitim programlarının geliştirilip öğrencilere aktarılması.
- 3— Derslik, öğrenci kateteryası gibi çok sayıda öğrencinin bulunduğu yerlerde sigara içilmesinin önlenmesi,
- 4- Sigara reklamlarının kısıtlanması.
- 5- 16 yaşından küçüklere sigara satışı yapılmaması (8,9).
- 6- Sigara içmenin daha zararsız yollarını bulma.
Bunu da WHO şöyle önermiştir
a- Mümkün olduğu kadar az sigara için
b- Sigarayı ağızınızda taşıyın
c- Dumanı içinize çekmeyin
d- Bir sigaradan mümkün olduğu kadar az için
e- Filtreli, katran ve nikotini düşük seviyede sigarayı tercih edin
- 7— Bu konuda araştırmalara devam edilmesi (3, 5).

SUMMARY :

This research has been planned to determine the smoking habit and its causes among the students at the Aegean University Nursing School in 1984. A questionnaire given to the 231 female student between the age of 17-25.

Individuals who smoke regularly were found to be 35.50 . Questionnaire was anonymous and contained following questions, age, current smoking habits, reason for smoking (curiosity, social acceptance, friend emphasis, reduce the embarrassment, others), their knowledge, about the harmful effects of smoking pleasure, regularity of smoking, age of beginning to smoke.

The responses to questionnaire were analyzed and treated statistically.

KAYNAKÇA

- 1 Akgün, Necati «İzmir'de Orta (5) Aretim Öğrencileri, Tıp Öğr., Tıp Fak. Öğr. üyeleri ve Yardımcıları Arasında Sigara Kimi». Spor Hekimliği Dergisi, 13 •1, 1.17-169 (Aralık 1983).
- 2— Akkaynak. Selahattin. «Tütün ve İnsan Sağlığı». Bilim ve Teknik, 15 (172). 1982.
- 3 Bilir. Nazmi. «Sigara ve Toplum ve Hekim, 11, 63-67, 1978..
- 4— Bilir, Şule; XIagden, Duyar. «Ankara şehir Merkezindeki Liselerin İkinci Sınıf öğrencilerinin Sigara, Alkol ve hacc Alma Alışkanlıklarının Araştırılması. Sağlık Dergisi, 53 1-3, 17-28. 1984.
- 5—• Horn. D. : «Smoking and Disease What. Must Be Done», Who Cron, 31 362-372. 1978.
- 6— Jarvis. Community Health Nursing. T.A. Davis Comp, Philadelphia. 1981. 47-1 974.
- 7 Manniest, 11.J. «Smoking The Physiologic Effects», Amer. Jour. of Nurs. August., 1143 - 1146, 1983.
- 8— Misironi, R. «Controlling The Smoking Epidemic Who Chronicle, 322-322 325, Sept., 1979.
- 9 Moorloose De J. «Legislative Action to Combat Smoking Around The Who Cron.. 31 362 372. 1977.
- 10-- Sezer. Erol «514 öğrencileri Neden Sigara İiyorlar?», Bilim Dergisi. 12. 21-21. 1984.
- 11._ Sezer. Erol. «Sigaranın Ekonomiye Olumsuz Etkisi Var» Bilim Dergisi, 12. 22. 23, 1984.
- 12- Wood. •Tobacco against youth International Warning:», Who Cron.. 36.2, 73. 74, 1982 .